

det ikke er sket, hedder det, — han behøver ikke at sige det, det er naturligvis en Selvsølge. — Nu bliver Du indstillet med en fort Streg ved Siden, og faar et Kar Hundrede Daler mindre i Tilskud. Derjom disse Skoler, som ere kaldte Højskoler, gaa ind under den Art Skoler, — jeg har før sagt, at andre Skoler, som have et andet Formaal, bør have et vist Tilsyn, — for gennem Regeringen at vinde timelig Binding ved Folke-representationens Bevillinger, blive de efter min Mening ikke Højskoler, men Lavskoler, thi der bliver Tilbagegang for deres Frihed, og hele deres Virksomhed vil blive hæmmet. Havde man endda taget Provsterne, jeg har aldrig hørt, at nogen Provst undtagen Provsten paa Mors har søgt at faae virkelig Indflydelse paa disse Skoler, og ladet de 50 Provster med de 50 forskellige Bisk, de kunne have paa Sagen, gaa hen i Skolerne, vare Meningerne dog gaaede mere paa Kryds og Lovers, og havde ikke fremkaldt den Ensomhed som dette Tilsyn. Nu kan man sige, at man har en Stenstrup, men en anden Gang kan man faae en Mand der er haard som Sten, og som kan trykke disse Forhold ned, det veed man ikke. Det har forbausset mig at høre den ærede Minister sige, at kun een Skole har sagt Nei, medens de andre have været søjelige og sagt: Kom snart igjen og vær os en venlig Gæst. Jeg har staaet paa, at Højskolerne ikke alene skulde have det lille Beløb, som hidtil har været bevilget, men jeg har tænkt mig, det var billigt, at de fik Mere, fordi det under lidt knebne Forhold kunde hjælpe dem til at holde en Hjælpeleerer, som kunde være til Gavn for adskillige Undervisningsfag paa Højskolen. Denne Betragtning har jeg, som sagt, tidligere havt; men jeg stal ikke nægte, at jeg, derjom Højskolerne svigte os i vor Virksomhed for at stille dem som fri Skoler og søge at tage Parti for Ministeren imod os med Hensyn til Statstilsyn af et vist Hensyn til Tilskud eller visse Frielser, stal være tilbøjelig til at være med til at styrge et Beløb, der saa dog ikke kan naae sin Hensigt, men snarere gjør Ondt værre. — Naar Flertallet har foreslaaet de opstillede Gratistpladser negtede, er det, dels fordi man ønsker dette Forhold ordnet ved en snarest mulig forordnet Omordning af det lærde Skolevæsen, hvis Forhold i mange Henseender trænge dertil; men det er ogsaa fordi man ikke derigjennem ligesom vil tilintetgjøre Virkningen af den Forandring i Skolepengebetalingen, der blev indført forleden Aar. Det har aldrig været Flertallets Hensigt paa noget Punkt, og heller ikke med Hensyn til Tilgangen til de lærde Skoler, at forhindre, at dertil skiftede fattige Menneker faae den bedste og billigste Udgang, men Flertallet nærer den Overbevisning, at de allerede have Midler dertil, naar de anvendes med dette Formaal for Die. Der maa være Stipendier, og Sagen maa kunne ordnes saaledes, at den Eterspørgsel, som i den Henseende er tilstede, disuagtet kan tilfredsstilles.

Naar det siges, at Disciplene endda ikke ere saa mange paa disse, og at det saaledes ikke koster Skolerne Noget, kan dette jo kun gjælde visse Skoler; men jeg siger, at vi have aldeles ingen Anledning til at styrke disse enkelte henhjuggende lærde Skoler ved det kunstige Middell, man her vil komme ind paa, nemlig at opsoge nogle enkelte Elever, som man underriser gratis. Jeg tror, at man snarere maa komme til Erkjendelse af, at disse Skoler — det gjælder adskillige — ere overflødige og unyttige, og at det virkelig er en Udslea med den offentlige Formue, naar man anvender Pengene paa den Maade, man gjør. Naar vi have Skoler, hvortil vi anvende 30—40,000 Kr. om Aaret, medens der kun dimitteres 2—3 Elever om Aaret, hvormod de have 13—14 Lærere, saa siger jeg, at det er af den Slags Ordninger, som det er uilbørligt at lade staa. Det er en Udslea med vor offentlige Formue, som er utilladelig. Fordel de 40,000 Kr., som gaa til disse Skoler, paa 40 forskellige Steder i Landet, og giv 20 fattige Børn en forøget Undervisning paa hvert Sted, og det vil efter min Mening give en anden Frugt for Folkeundervisningen i Landet. — Det forekommer mig at være en Misforstaaelse af det ærede Medlem for Frederiksborg (Dinesen), naar han talte om, at vi ved Undervisningsforlaget under Nr. 76 vilde søge en større Leieindtægt af de ikke benyttede Lokaler ved at leie dem ud til andet Brug, men det er slet ikke Tilfældet. (Dinesen: Det er en Misforstaaelse!) Vi have udtrykkelig udtalt i Betænkningen, og jeg gjentager det, at det ikke er Forhøielse af Leien, vi ville, men vi ville ikke tillade Benyttelsen af disse Lokaler til forberedende Skoler, fordi vi ikke ønske disse Skoler bestaaende ved offentlig Understøttelse, idet vi betragte deres Etablering som uheldig og i Virkeligheden stridende imod Hensigten med Nedleggelsen af de to nederste Klasser i de lærde Skoler. — Angaaende Forlaget under Nr. 77 stal jeg henholde mig til mit Tidligere. Det forekommer mig, at den ærede Minister i ikke uvæsentlige Punkter var enig i Flertallets Betragtning af dette Forhold. Jeg tror, at den Retning, hvori man ved de lærde Skoler er gaaet ved en streng Gjennemførelse af Fagfordelingen og ved at holde en halv Snes Lærere, der hver for sig virke paa det Rigtige i samme Grad, som de ere nidskjære for at faae Børnene oplærte i deres, den enkelte Lærers Fag, og ved dernæst ved de aarlige Dprykningsexaminer at have en tredelt Overcenfur med dens specielle Fordringer, man, i Forbindelse med Bestemmelserne om Tilgangen, Dprykningen i 5te Klasse og Tilgangen, som finder Sted, have de følger for den studerende Ungdom, som jeg omtalte, og der er desværre vel ikke Mange, som kjende disse Forhold, der tør benegte det. Jeg tror, at der er for de specielt Sagkyndige Noget at gjøre i virkelig human Retning ligeoverfor de Studerende, og meget værre bliver det jo ved de